

I

(Seadusandlikud aktid)

DIREKTIIVID

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2011/77/EL,

27. september 2011,

millega muudetakse direktiivi 2006/116/EÜ autoriõiguse ja teatavate sellega kaasnevate õiguste kaitse tähtaja kohta

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 53 lõiget 1, artikleid 62 ja 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2006/116/EÜ ⁽³⁾ on esitajate ja fonogrammitootjate õiguste kaitse tähtjaks sätestatud 50 aastat.

(2) Esitajate puhul hakkab kõnealune tähtaeg kulgema esituse kuupäevast või juhul, kui esituse salvestus on õiguspäraselt avaldatud või õiguspäraselt üldsusele edastatud 50 aasta jooksul pärast esituse kuupäeva, esimese sellise avaldamise või esimese sellise üldsusele edastamise kuupäevast, olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem.

(3) Fonogrammitootjate puhul hakkab tähtaeg kulgema fonogrammi salvestamise päevast või selle õiguspärase avaldamise päevast 50 aasta jooksul pärast salvestamist või juhul, kui fonogrammi selliselt ei avaldata, siis selle üldsusele õiguspärase edastamise päevast 50 aasta jooksul pärast salvestamist.

(4) Esitajate loometöö ühiskondlikult tunnustatud tähtsust peaks kajastama kaitstuse tase, millega tunnustatakse nende kunstilist loometööd.

(5) Esitajad alustavad karjääri enamasti noorelt ning prae-gune esituste salvestuste 50 aasta pikkune kaitse tähtaeg ei kaitse nende esituse kogu esitaja elu vältel. Seetõttu mõnede esitajate sissetulekud elu lõpupoole kahanevad. Samuti ei saa esitajad sageli oma õigustest lähtuvalt vältida ega piirata oma esituste võimalikku taunitavat kasutamist oma eluajal.

(6) Sissetulek, mille tagab reprodutseerimise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise ainuõigus, mis on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiiviga 2001/29/EÜ (autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas), ⁽⁴⁾ samuti õiglane hüvitus isiklikuks tarbeks reprodutseerimise eest nimetatud direktiivi tähenduses, ning levitamise ja rentimise ainuõigus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/115/EÜ (rentimis- ja laenutamiseõiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas) ⁽⁵⁾ tähenduses tuleks esitajatele tagada vähemalt nende elu lõpuni.

(7) Seetõttu tuleks esituste salvestuste ja fonogrammide kaitse tähtaega pikendada 70 aastale pärast vastavat sündmust.

(8) Esitaja saab esituse salvestusega seotud õigused tagasi, kui fonogrammitootja ei paku teose esitaja, fonogrammitootja ja ringhäälinguorganisatsiooni kaitse rahvusvahelise konventsiooni tähenduses piisaval hulgal müügiks sellise fonogrammi koopiaid, mis juhul, kui kaitse tähtaega ei oleks pikendatud, oleks muutunud üldsusele kättesaadavaks, või ei tee sellist fonogrammi üldsusele kättesaadavaks. See võimalus peaks olema kättesaadav fonogrammitootjale mõlema kasutusviisi jaoks jäetud mõistliku tähtaja möödumisel. Fonogrammitootja õiguste kaitse

⁽¹⁾ ELT C 182, 4.8.2009, lk 36.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 23. aprilli 2009. aasta seisukoht (ELT C 184 E, 8.7.2010, lk 331) ja nõukogu 12. septembri 2011. aasta otsus.

⁽³⁾ ELT L 372, 27.12.2006, lk 12.

⁽⁴⁾ EÜT L 167, 22.6.2001, lk 10.

⁽⁵⁾ ELT L 376, 27.12.2006, lk 28.

tähtaeg peaks seetõttu lõppema, et ei tekiks olukorda, kus need õigused eksisteerivad samal ajal esitaja õigustega esituse salvestusele, kui neid enam ei loovutata ega anta üle fonogrammitootjale.

- (9) Astudes fonogrammitootjaga lepingulistesse suhetesse, peavad esitajad tavaliselt loovutama või andma üle oma esituste salvestuste reprodutseerimise, levitamise, rentimise ja kättesaadavaks tegemise ainuõiguse fonogrammitootjatele. Vastutasuks tehakse mõnele esitajatele autoritasu arvelt ettemakse ning tasu hakkavad nad saama alles siis, kui fonogrammitootja on esmase ettemakse tasa teeninud ja teinud kõik lepingus kindlaks määratud mahaarvamised. Teised esitajad loobuvad oma ainuõigusest või annavad selle üle üksiktasu eest (ühekordne sissetulek). Seda teevad eelkõige esitajad, kes mängivad tautaks ning kelle nime salvestusega seoses ei mainita („kõrvalesitajad”), kuid mõnikord ka esitajad, kelle nime salvestusega seoses mainitakse („põhiesitajad”).
- (10) Tagamaks et esitajad, kes on oma ainuõigused loovutanud või üle andnud fonogrammitootjatele, saavad tähtaja pikendamise kasu, tuleks võtta teatavad täiendavad meetmed.
- (11) Esimene täiendav meede peaks panema fonogrammitootjatele kohustuse vähemalt kord aastas paigutada fondi vähemalt 20 % tulust, mida teenitakse tänu fonogrammid levitamise, reprodutseerimise ja kättesaadavaks tegemise ainuõigusele. „Tulu” tähendab fonogrammitootja saadud tulu enne kulude mahaarvamist.
- (12) Nende summade maksmine tuleks suunata üksnes niisugustele esitajatele, kelle esitus on salvestatud fonogrammile ning kes on loovutanud või üle andnud oma õigused fonogrammitootjatele ühekordse summa eest. Kirjeldatud viisil fondi paigutatud summad tuleks vähemalt kord aastas jagada individuaalselt „kõrvalesitajatele”. Kõnealune jagamine tuleks usaldada kollektiivse esindamise organisatsioonidele ja mittejaotatava tulu suhtes võib kohaldada kehtivaid siseriiklikke sätteid. Selleks, et vältida kõnealuse tulu kogumise ja haldamisega seotud ebaproportsionaalse koormuse põhjustamist, peaks liikmesriikidel olema võimalik reguleerida, millises ulatuses on mikroettevõtted kohustatud osalema, kui nimetatud maksed ei näi tulu kogumise ja haldamisega seotud kuludega võrreldes mõistlikena.
- (13) Siiski, direktiivi 2006/115/EÜ artikliga 5 tagatakse esitajatele võõrandamatu õigus õiglasele tasule rentimise, sealhulgas fonogrammide rentimise eest. Samuti ei loovuta esitajad lepingulistest suhetes tavaliselt fonogrammitootjatele oma õigust saada direktiivi 2006/115/EÜ artikli 8 lõike 2 alusel ühekordset õiglast tasu üldsusele ülekandmise ja edastamise eest ega õigust saada direktiivi 2001/29/EÜ artikli 5 lõike 2 punkti b alusel õiglast hüvitist isiklikuks tarbeks tehtud reproduktsioonide eest. Seetõttu ei tuleks fonogrammitootja poolt esitajatele täiendava tuluna tasutava kogusumma arvestamisel arvesse võtta tulu, mida fonogrammitootja on teeninud fonogrammide rentimise eest, ühekordset õiglast tasu üldsusele ülekandmise ja edastamise eest ega õiglast hüvitist isiklikuks tarbeks tehtud reproduktsioonide eest.
- (14) Teine täiendav meede, mis on loodud selleks, et tasakaalustada lepinguid, mille alusel esitajad loobuvad oma ainuõigustest autoritasu põhjal fonogrammitootja kasuks, peaks olema „nullist alustamine” nendele esitajatele, kes on loobunud oma ülalnimetatud ainuõigusest fonogrammitootja kasuks autoritasu või tasu eest. Et esitajad saaksid kaitse tähtaja pikendamisest maksimaalset kasu, peaksid liikmesriigid tagama, et fonogrammitootjate ja esitajate vaheliste lepingute kohaselt makstakse autoritasu või tasu määra, mida ei ole koormatud ettemaksete või lepingus määratletud mahaarvamistega, esitajatele kaitse tähtaja pikendamise aja jooksul.
- (15) Õiguskindluse huvides tuleks sätestada, et kui lepingus ei ole selgelt osutatud teisiti, peaks esituse salvestusega seotud õiguste loovutamine või üleandmine lepingu alusel, mis on sõlmitud enne kuupäeva, mil liikmesriigid peavad käesoleva direktiivi rakendamise meetmed vastu võtma, jõusse jääma ka pikendatud kaitse tähtajal.
- (16) Liikmesriigid peaksid suutma tagada, et esitajatel on võimalik pidada uusi läbirääkimisi teatavate tingimuste üle neis lepingutes, mis näevad ette korrapäraselt tasu. Liikmesriigid peaksid tagama menetluste olemasolu juhuks, kui läbirääkimised ebaõnnestuvad.
- (17) Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada siseriiklikke eeskirju ja lepinguid, mis on direktiivi sätetega kooskõlas, näiteks esitajaid esindavate organisatsioonide ja tootjaid esindavate organisatsioonide vahel sõlmitud kollektiivlepinguid liikmesriikides.

- (18) Osades liikmesriikides kohaldatakse sõnalist osa hõlmavate muusikateoste suhtes ühtset kaitse tähtaega, mida arvutatakse alates viimase autori surmast, samal ajal kui teistes liikmesriikides kohaldatakse sõnade ja muusika suhtes erinevaid kaitse tähtaegu. Sõnalist osa hõlmavad muusikateosed on enamasti valminud koostööna. Näiteks ooperi autoriteks on sageli libretist ja helilooja. Selliste muusikastiilide puhul nagu džäss-, rokk- ja popmuusika, eeldab loomeprotsess sageli koostööd.
- (19) Sõnalist osa hõlmavate muusikateoste (mille sõnad ja muusika on loodud koos esitamiseks) kaitse tähtaegade erinevus takistab kaupade ja teenuste, sh piiriülese kollektiivse haldusteenuse vaba liikumist. Selleks et tagada selliste takistuste kõrvaldamine, tuleks kõigis liikmesriikides kohaldada samasugust ühtlustatud kaitse tähtaega kõigi kaitsealuste teoste suhtes alates liikmesriikide poolt käesoleva direktiivi ülevõtmise kuupäevast.
- (20) Seetõttu tuleks direktiivi 2006/116/EÜ vastavalt muuta.
- (21) Kuna täiendavate meetmete eesmärke ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, sest siseriiklikud meetmed selles valdkonnas põhjustaksid konkurentsi moonutamist või mõjutaks liidu õigusaktides määratletud fonogrammitootjate ainuõiguste kehtivusala, ning seetõttu on seda parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (22) Kooskõlas paremat õigusloomet käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe⁽¹⁾ punktiga 34 julgustatakse liikmesriike koostama nende endi jaoks ja liidu huvides vastavustabeleid, kus on võimalikult suures ulatuses välja toodud vastavus käesoleva direktiivi ja ülevõtmismeetmete vahel, ning tegema need üldsusele kättesaadavaks.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Direktiivi 2006/116/EÜ muudatused

Direktiivi 2006/116/EÜ muudetakse järgmiselt.

1) Artiklile 1 lisatakse järgmine lõige:

„7. Sõnalist osa hõlmava muusikateose kaitse tähtaeg lõpeb 70 aastat pärast järgmistest isikutest viimasena elus olnud isiku surma, olenemata sellest, kas kõnealused isikud

on määratud kaasautoriks või mitte: sõnade autor ja muusika autor, tingimusel et nii sõnad kui ka muusika on loodud spetsiaalselt vastava sõnalist osa hõlmava muusikateose jaoks.”

2) Artiklit 3 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 1 teine lause asendatakse järgmisega:

„Siiski,

— kui esituse muul viisil kui fonogrammil jäädvustatud salvestus on õiguspäraselt avaldatud või kõnealuse ajavahemiku jooksul õiguspäraselt üldsusele edastatud, aeguvad õigused 50 aastat pärast esimese sellise avaldamise või esimese sellise üldsusele edastamise kuupäeva olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem;

— kui esituse fonogrammil jäädvustatud salvestus on õiguspäraselt avaldatud või kõnealuse ajavahemiku jooksul õiguspäraselt üldsusele edastatud, aeguvad õigused 70 aastat pärast esimese sellise avaldamise või esimese sellise üldsusele edastamise kuupäeva olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem.”;

b) lõike 2 teises ja kolmandas lauses asendatakse arv „50” arvuga „70”;

c) lisatakse järgmised lõiked:

„2a. Kui 50 aastat pärast fonogrammi õiguspärasest avaldamist või kui sellist avaldamist ei toimu, 50 aastat pärast selle õiguspärasest edastamist üldsusele ei paku fonogrammitootja piisaval hulgal fonogrammi koopiaid müügiks ega tee fonogrammi üldsusele kättesaadavaks kaabliga või kaablita vahendite kaudu sellisel viisil, et isikul on võimalik neile ligi pääseda enda valitud kohas ja enda valitud ajal, võib esitaja lõpetada lepingu, millega ta loovutas või andis fonogrammitootjale üle oma esituse salvestamise õigused (edaspidi „loovutamise või üleandmise leping”). Loovutamise või üleandmise lepingu lõpetamise õigust võib kasutada, kui tootja ei kasuta kumbagi eelmises lauses osutatud kasutusviisi ühe aasta jooksul pärast esitaja teadet oma kavatsuse kohta lõpetada loovutamise või üleandmise leping kooskõlas kõnealuse lausega. Esitaja ei saa loovutamise või üleandmise lepingu lõpetamise õigusest loobuda. Kui fonogramm sisaldab mitme esitaja esituste salvestust, võivad esitajad loovutamise või üleandmise lepingud lõpetada vastavalt kohaldamisele kuuluvale siseriiklikule õigusele. Kui loovutamise või üleandmise leping on vastavalt käesolevale lõikele lõpetatud, siis fonogrammitootja õigused nimetatud fonogrammile aeguvad.

(¹) ELT C 321, 31.12.2003, lk 1.

2b. Kui loovutamise või üleandmise lepinguga antakse esitajale õigus nõuda ühekorrdset tasu, on esitajal õigus saada fonogrammitootjalt iga-aastast täiendavat tasu iga täisaasta eest vahetult pärast 50 aasta möödumist fonogrammi õiguspärasest avaldamisest või kui sellist avaldamist ei toimu, pärast 50 aasta möödumist selle õiguspärasest edastamisest üldsusele. Esitaja ei saa loobuda õigusest saada iga-aastast täiendavat tasu.

2c. Kogusumma, mille fonogrammitootja eraldab lõikes 2b osutatud iga-aastase täiendava tasu maksmiseks, peab moodustama 20 % tulust, mida fonogrammitootja on nimetatud tasu maksmisele eelnenud aastal teeninud niisuguste fonogrammide reprodutseerimise, levitamise ja kättesaadavaks tegemise eest, pärast 50 aasta möödumist fonogrammi õiguspärasest avaldamisest või kui sellist avaldamist ei toimu, pärast 50 aasta möödumist selle õiguspärasest edastamisest üldsusele.

Liikmesriigid tagavad, et fonogrammitootjad on kohustatud andma esitajatele, kellel on õigus saada lõikes 2b osutatud täiendavat tasu, nõudmisel mis tahes teavet, mis võib olla vajalik kõnealuse tasu maksmise kindlustamiseks.

2d. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 2b osutatud täiendava tasu saamise õigusi haldavad kollektiivse esindamise organisatsioonid.

2e. Kui esitajal on õigus saada korrapärast tasu, ei arvata sellest tasust maha ettemakseid ega lepinguga määratud mahaarvamisi pärast 50 aasta möödumist fonogrammi õiguspärasest avaldamisest või kui sellist avaldamist ei toimu, pärast 50 aasta möödumist selle õiguspärasest edastamisest üldsusele."

3) Artiklisse 10 lisatakse järgmised lõiked:

„5. Artikli 3 lõikeid 1 kuni 2e 31. oktoobrini 2011 kehtinud versioonis kohaldatakse esituste salvestuste ja fonogrammide suhtes, mille puhul esitaja ja fonogrammitootja õigused on nende sätete 30. oktoobril 2011 kehtinud versiooni kohaselt 1. novembril 2013 endiselt kaitstud, ning esituste salvestuste ja fonogrammide suhtes, mis tehakse pärast nimetatud kuupäeva.

6. Artikli 1 lõiget 7 kohaldatakse sõnalist osa hõlmavate muusikateoste suhtes, mille puhul vähemalt muusika või sõnad on kaitstud vähemalt ühes liikmesriigis 1. novembril 2013, ja sõnalist osa hõlmavate muusikateoste suhtes, mis on loodud pärast seda kuupäeva.

Käesoleva lõike esimene lõik ei piira enne 1. novembril 2013 toimunud kasutusviise. Liikmesriigid võtavad vastu vajalikud sätted, et kaitsta eelkõige kolmandate isikute omandatud õigusi."

4) Direktiivi lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 10a

Üleminekumeetmed

1. Kui lepingus ei ole selgelt sätestatud teisiti, jääb enne 1. novembril 2013 sõlmitud loovutamise või üleandmise leping jõusse ka pärast seda, kui artikli 3 lõike 1 30. oktoobril 2011 kehtinud versiooni kohaselt ei olnuks esitaja õigused enam kaitstud.

2. Liikmesriigid võivad sätestada, et loovutamise või üleandmise lepinguid, mille alusel esitajal on õigus saada korrapärast sissetulekut ja mis on sõlmitud enne 1. novembril 2013, võib muuta pärast 50 aasta möödumist fonogrammi õiguspärasest avaldamisest või kui sellist avaldamist ei toimu, pärast 50 aasta möödumist selle õiguspärasest edastamisest üldsusele."

Artikkel 2

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 1. novembril 2013. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas vastu võetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 3

Aruandlus

1. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele hiljemalt 1. novembril 2016 aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta digitaalsete arengu valguses, lisades aruandele vajaduse korral ettepaneku direktiivi 2006/116/EÜ täiendavaks muutmiseks.

2. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele hiljemalt 1. jaanuariks 2012 aruande, milles hinnatakse vajadust pikendada audiovisuaalsektori esitajate ja tootjate õiguste kaitse tähtaega. Vajaduse korral esitab komisjon ettepaneku direktiivi 2006/116/EÜ täiendavaks muutmiseks.

Artikkel 4

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 5

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourg, 27. september 2011

Euroopa Parlamendi nimel

president

J. BUZEK

Nõukogu nimel

eesistuja

M. DOWGIELEWICZ
